

ZPRAVODAJ

ŠRÁMKOVY SOBOTKY

P r o s i n e c 1 9 6 5

Roč. II. - čís. 12

Dušan P a l a

P í s e ň

Tři lesy minul jsem
 a minul jsem stín a žár, život a hrob.
 Usednu, nebudu žít a nebudu mřít
 a nebudu skákat přes příkop.

Neuzřím dívku chvátat pěšinou,
 nezmlkne kosí zpěv lučinou.
 Tři lesy minul jsem,
 minul jsem modrou oblohu a tmavý den,
 hledal jsem lásku, jen lásku, lásku,
 smrtí jsem býval opojen.

Mě někam nesl bílý kůň,
 přes troje lesy, pustou dolinu.
 Já seděl na zádech, spal jsem a bděl,
 líbal jsem vlhkou krajinu.

Teď ležím v trávě
 za třemi lesy, tichým snem.
 Sám jako vyhnanec
 s bílým koníčkem.

/ Nalezeno v matematickém sešitě
 osmnáctiletého./

Milí čtenáři,

leží před Vámi poslední číslo letošního ročníku Zpravodaje Šrámkovy Sobotky. Dostali jste jich od ledna celkem 11 a v červenci místo sedmého čísla mimořádné, které bylo složeno z osmi čísel denního Zpravodaje IX.Šrámkovy Sobotky. Připočteme-li k tomu lonských devět čísel Zpravodaje VIII.Šrámkovy Sobotky a následující čtyři "řádná" čísla I.ročníku, pak je to již pěkná kupa potišťeného papíru a stojí za to trochu se nad ní zamyslet.

Účel Zpravodaje snad nemusíme znovu opakovat. Jen stručně pro ty, kteří ho začali odebírat později: chceme sdružovat přátele díla Fráni Šrámka, propagovat Šrámkovu Sobotku, udržovat styk rodáky a přátel města a okolí, přinášet vlastivědné zajímavosti z minulosti kraje a hlavně informovat občany i rodáky o všem, co se děje v Sobotce a okolí dnes.

Jak se nám dařilo tento program plnit? Snad dobře - o tom by svědčil počet odběratelů, který z původních asi 250 stoupl na více než 650. Svědčí o tom i četné Vaše dopisy a finanční příspěvky. Jejich výši jsme ponechali dobrovolnosti a čtenáři nezklamali. Většina z Vás poslala o hodně víc než předpokládaných 12 Kčs a proto jsme mohli také stále zlepšovat grafickou úpravu Zpravodaje a zvýšit počet stran. Jen si srovnejte prvá čísla, která jsme "smolili" na starém cyklostylu, s dnešními, o jejichž pěkný vzhled se stará s.Steiner a jeho spolupracovníci v mladoboleslavské tiskárně.

Zásahu na pěkném vzhledu Zpravodaje má i Dr.Alois Kafka, který obětavě každý měsíc zdobí časopis svými kresbami. Dělá to po večerech při vyčerpávající práci obvodního lékaře a patří mu náš velký dík.

Stejný dík patří všem dalším spolupracovníkům Zpravodaje, kteří se starají o to, aby obsah byl co nejzajímavější. A nepíší jen členové redakční rady. Všichni znáte články Miroslava Vlacha, Dr.Vladimíra Šulce, Přemysla Dolenského, Antonína Ederera, Dr.Karla Samšína, Jiřího Hrašeho, básně Blanky Švábové, Josefa Kozáka... opravdu nemůžeme jmenovitě poděkovat všem. Mnozí nám též zasíláte novjnové výstřižky se zprávami o Sobotěcku - za všechny děkujeme alespon Jindřišce Slavíkové, Rudolfu Košťálovi a Oldřichu Benešovi. A děkujeme i všem těm, kteří nám občas napíší hezký dopis. Je jich tolik, že ani všem nemůžeme odpovědět.

A nyní několik našich požadavků a informací před novým ročníkem. Především vyhlašujeme čtenářskou anketu. Napište nám, co se Vám na Zpravodaji líbí a nelíbí, jaké články postrádáte, o čem bychom měli psát více a co se Vám snad zdá zbytečné, které články Vás nejvíce zaujaly, napište i své připomínky k rozsahu a úpravě Zpravodaje atd. Těšíme se na Vaše dopisy, které očekáváme do konce ledna. Pak je slosujeme a pět čtenářů bude odměněno knihou.

Dále přikládáme do dnešního čísla složenku, kterou uhradíte předplatné na rok 1966. Rozpočtovým organizacím připojujeme fakturu na 12 Kčs, u ostatních čtenářů spoléháme opět na dobrovolný příspěvek, na jehož výši bude záležet rozsah a úprava Zpravodaje v příštím roce.Váš finanční příspěvek očekáváme také do konce ledna 1966. - Kdo již nebude chtít Zpravodaj odebírat, oznamte to písemně redakci.

A konečně Vás žádáme, abyste na nás nezapomínali v průběhu celého roku. Bude to rok, kdy oslavíme 45.výročí založení KSČ, kdy vzpomene-me třístého výročí založení Humprechta a stého výročí války roku 1866, kdy se bude konat jubilejní X.Šrámkova Sobotka. Pište nám hodně článků i zpráv, aby obsah Zpravodaje byl co nejpestřejší. A upozorněte na Zpravodaj i své příbuzné a známé, přihlaste je k odběru!

Závěrem přežeme všem čtenářům hezké prožití konce roku 1965 a mnoho zdraví a úspěchů v roce 1966!

Redakční rada ZŠS.

Projíždíš Rakovem a ani bys to do téhle poklidné vesničky, jejíž domečky jsou jako panenky způsobně srovnány podél silnice, nikdy neřekl. A přece Pamětní kniha obce Rakova a Leštiny, psaná energickou rukou republikánského starosty Františka Macouna a uložená dnes v Okresním archivu, ti na chvíli vyrazí dech. Vedle parcelace velkostatku, poválečné drahoty, bídných mezd čeledínů a deputátních dělníků na statku, najednou čteš cosi, co tě ohromí. Vzruší. Píše se rok 1920...

"Ve dnech 10. až 12. prosince byl na zdejší dvoře zosnován bolševický převrat. Dosavadní správa měla být svržena a dosazen lidový komisař. Věc byla provedena následovně: Dne 10. prosince přišel ze Sobotky jakýsi komunista Ort, ten za asistence dvorského šafáře komunisty Zemana prohlásil jménem revolučního výboru dvorský majetek za zabavený..."

Revoluční výbor se měl jaksepatří k životu. Spořádaně, bez drancování, tak jak se sluší na organizovaný výbor, provedl soupis veškerého majetku, ustavil sovět a jak dál píše kronikář, "bez jeho vůle se ničeho nesmělo podniknout a pracující lid dvora se po projevu rozešel po své práci..."

Byla to silná dávka. Na republikány, kteří tehdy v obci získali 99 hlasů, i na ty, kteří o moci sovětu jenom někde v podkrovních světničkách pro čeledě či v zakouřené hospodě slychali.

"Bolševici," rozkřiklo se po okolních obcích. "V Rakově udělali převrat a statek je jejich!" - Sedláci se ušklebovali: "Chtějí být pány jako my!" - Bezzemci a drobní chalupníčkové jim však drželi palce. - "Chrapouni tam nepůjdou, ti mají své grunty," uvažovali po svém. "A tihletí nemají co ztratit," a přidali se na jejich stranu. Kronika je však neúprosná...

"O tom všem bylo ihned zpraveno četnictvo, okresní správa politická a žádáno o četu vojáků, kteří také druhého dne časně zrána přišli. Komisaře Zemana zatkli někde v Sobotce a Ort se ztratil. Vojáci pobýli ve vsi dva dny. Dohra byla u okresního soudu v Sobotce a před krajským soudem v Mladé Boleslavi. Sedm osob bylo odsouzeno k nepodmíněnému vězení. Zeman šest měsíců, Cvrček čtyři měsíce atd."

Rakovská stávka - i když to není přesné označení prosincových událostí v Rakově, neboť nešlo zdaleka jen o stávku, ale o důsledné provedení pozemkové reformy a převzetí správy statku do rukou komuny - se nezdařila. Nemohla se ani zdařit, protože stát neměl zájem, aby se dodržovaly zákony i ve prospěch pracujících. Neměl ani zájem o takovou formu společného vlastnictví - a proto poslal - tak jako vždy za existence buržoasní republiky - na rakovské zemědělce četníky a vojáky.

Jiskřička, která trochu předčasně vyskočila v Rakově, se rozhořela naplno až za čtvrt století. Její žár však nikdo už neuhasil...

P.S. Ty, kteří se podrobně zajímají o události na rakovském dvoře v roce 1920, odkazujeme na okresní noviny Předvoj, které v prosinci začínají otiskovat na toto téma zajímavý seriál dosud nezveřejněných vzpomínek a příběhů.

SOBOTECKÁ PEKÁRNA

Ve svém článku chci seznámit občany Sobotky i další čtenáře Zpravodaje Šrámkovy Sobotky s výrobou, která se dotýká každého občana a která má značný vliv na spokojenost či nespokojenost našich spoluobčanů. Je to pekárenská výroba v provozovně Východočeských pekáren a cukráren, národní podnik Pardubice, závod Jičín, provoz Sobotka.

Snad žádné odvětví nepodléhá tak výrazným způsobem ekonomickým a

společenským podmínkám jako výroba chleba a pečiva. V kapitalistické společnosti byla výroba pekařských výrobků prováděna z 95 % v malých provozovnách - živnostech a podléhala ekonomickému zákonu docílení co největšího zisku. Výroba byla prováděna často v místnostech zdravotně závadných, převládala ruční práce, pracující neměli v takovýchto pekárnách ani základní sanitační a hygienická zařízení. Práce v pekárnách byla v rozhodující míře prací noční a ne nadarmo se pekařům říkalo "noční súvy". Typickým reprezentantem pekařského řemesla v kapitalistické společnosti byl pekařský učen nebo dělník, který prováděl rozvoz pekařských výrobků na kole v nůši bez ohledu na počasí.

Únorové vítězství r.1948 se projevilo v dostatku práce pro všechny, ve zvyšování životní úrovně pracujících a v péči o člověka. Pekařský obor, který měl a má v každé kapitalistické společnosti přebytek pracovních sil - protože se tam učen nebo dělník "alespoň najedl" - se rázem projevila jako obor mající citelný nedostatek pracovníků. Značná část zaměstnanců pekáren totiž odešla do továren, kde byly nesrovnatelně lepší podmínky.

Aby byl zajištěn chléb pro všechny, byla prováděna od roku 1949 socializace pekáren. Vždyt tehdejší pekárny neměly dostatečné kapacity a bylo málo těch, kteří zůstávali pekařskému řemeslu věrni. Národní podniky i družstvo Jednota dostaly za úkol nejen provést socializaci pekařské výroby, ale dát tomuto odvětví i základ zprůmyslnění, aby i tento zaostávající obor nastoupil cestu technického rozvoje, aby dřina byla dána strojům a zajištěn dostatek výrobků. Bylo nutno vytvořit hygienická pracoviště, odstranit soustavnou noční práci a umožnit i ženám, aby mohly v tomto oboru pracovat. Rozvoz pekárenských výrobků v nůších měly odstranit moderní dopravní prostředky. V neposlední řadě bylo třeba dát pracujícím tohoto odvětví čisté a vzdušné dílny.

Podmínky v pekařině byly na Sobotce stejné jako jinde. V městě Sobotce i okolí nebylo jediné pekárny, která by vyhovovala požadavkům průmyslové výroby. Na popud MNV v Sobotce bylo proto rozhodnuto postavit zde novou moderní pekárnu, která by zajistila dostatečné zásobování asi 15.000 obyvatel všemi pekařskými výrobky. Postavit pekárnu, která by skýtala záruku maximálního využití investice a dávala předpoklady dalšího zavádění moderní techniky.

Družstevní složky ÚSSD v Praze a KSSD v Liberci projevily pro potřebu Sobotky a okolí příkladné pochopení a pověřily provedením stavby investora - Jednotu Mnichovo Hradiště. Funkcionáři této Jednoty, předseda představenstva s.Nekola a vedoucí výroby s.Hlubůček, mají hlavní zásluhu na tom, že pekárna v Sobotce stojí.

Stavbu provedly Pozemní stavby Liberec a řídil ji stavitel s.Vaněk. Byla prováděna od roku 1958 do roku 1960 a odevzdána jako vzorná stavba. Celkový náklad na tuto pekárnu činil asi 2,500.000 Kčs. Ekonomická oblast a spotřební okruh pro pekárnu byly stanoveny tak, že zahrnovaly celý bývalý soudní okres sobotecký (dnešní Sobotce a Dolnobousovsko) a dále Solec a Malobratřice. V době dovolených přibývali rekreanti, kteří značně zvyšovali počet obyvatelstva uvedené oblasti.

Pekárna byla dána do provozu dnem 18.I.1960. Prvním vedoucím této pekárny se stal s.Ladislav Korbela, do té doby vedoucí výrobního oddělení Jednoty v Semilech. Kádr osazenstva tvořili pracovníci pekáren ze Sobotky a okolí, které byly uzavřeny. Pekárna v Sobotce je pěkně stavebně řešena, postavena na příhodném místě a řadí se mezi moderní stavby, které reprezentují socialistickou výrobu. - Tolik úvodem. Jakým způsobem se podílí pekárna na spokojenosti spotřebitelů a jakých výsledků dosahuje, napíše jindy.

Ladislav Korbela

Mohli bychom začít konstatováním: Patnáct roků Lidového výrobního družstva, nyní Sněžka - patnáct roků dobré práce provozovny v Sobotce.

Bylo to v polovině roku 1950, kdy malá dílna s 15 pracovníci byla zapojena do pražského invalidního družstva DRUTĚVA s výrobou dílkových nákupních brašen, které pro svou praktičnost byly dlouho vyhledávány.

Reorganizací v roce 1953 byla výroba převedena do Družstva invalidů v Jablonci n/N. V té době měla sobotecká výroba 90 pracovníků a byla to doba jejího největšího rozmachu. Rozvíjela se výroba rukavic, domácích pantoflí, kabelek, etuí, kuřáckých váčků, ochranných pouzder na klíče a výroba zboží na zakázku. Výroba měla dobré výhledy, dobře plnila plánované úkoly.

Změnou krajského zřízení v roce 1960 byl provoz převeden do Lidového výrobního družstva brašnářů v Hradci Králové a výroba se rozdělila do dvou provozoven. Její náplň dostala poptávkový charakter, výroba se velmi často měnila. 1.ledna 1965 došlo k zapojení do Lidového výrobního družstva Sněžka v Náchodě, do většího hospodářského celku. Charakter výroby zůstal v podstatě stejný.

Kolektiv pracovníků, vědom si poslání družstva, drží krok v kvalitě i množství výrobků, plánované úkoly plní i přes mnohé nesnáze. Výrobky družstva jsou dodávány do rozděloven státního obchodu a můžeme se s nimi setkat ve všech prodejnách našeho maloobchodu i na pracovištích našich závodů. Zde chrání rukavice, které vyrábíme, ruce našich pracujících a zvyšují bezpečnost práce.

V našem družstvu pracují převážně ženy. Od roku 1950 - to je od založení družstva - jsou doposud v provozovně zaměstnány s. Donátová, Kotátko a Krejčíková. Mnoho ostatních již odešlo do důchodu, ale stále rádi vzpomínají na své bývalé spolupracovníky.

Všem našim pracovníkům přejeme do dalších let hodně zdraví, aby se ještě dlouho mohli podílet na kvalitní práci pro rozkvet socialistického družstevnictví.

Anna Krejčíková, vedoucí prov.06

K R O N I K Y A P A M Ě T N Í C I V Y P R A V U J Í

/ z historie 15 let Pionýrské organizace na sobotecké škole/

II.

Se jménem Fráni Šrámka.

V následujících pěti letech mohly zaznamenat kronikářky D. Bílková, J. Borovičková, M. Pokorná a další mnoho úspěchů Pionýrské skupiny Fráni Šrámka. Duší veškeré pionýrské práce byl opět až do svého odchodu ze Sobotky r. 1959 Jaroslav Štastný, který pro tuto činnost dovedl získat a vést učitele i svazáky. Ze skupinových a oddílových vedoucích byli nejlepší Hana Kábelová, Jana Kupcová, Hana Petrnoušková, Eliška Chudobová, Aninka Machová, Lída Grafková atd. Ale pionýři si dovedli zvolit i své dobré funkcionáře - v kronikách čtete o M. Košťákové, J. Čurdovi, H. Janů a mnoha dalších.

V životě skupiny se navázalo na úspěšné akce z dřívějších let a rozvíjely se nové tradice. Pionýři té doby si rádi vzpomínají na soutěže o nejlepší rukodělnou práci, na slavnosti Dědy Mráze, rozšířilo se dopisování se zahraničními pionýry, spolupráce s patronátními závody a JZD, konaly se zájezdy do divadel, promítaly se filmy atd. Ani na sport se nezapomínalo a do paměti se vryly branné hry v lesích kolem Sobotky,

velké šachové turnaje, lyžařské zájezdy či vzrušující hokejová střetnutí s tradičními soupeři Dolním Bousovem a Kněžmostem na kluzišti, obětavě budovaném každý rok na školním dvoře.

S pionýry besedovali v těchto letech i významní hosté školy: poslanec Národního shromáždění Josef Flodрман, spisovatelé František Kožík a Jan Otčenášek, malíř Ondřej Sekora a další.

Dobře pracovaly zájmové kroužky pionýrů, z nichž nejoblíbenější byly mičurinský, technické a turistické. Tisíce hodin odpracovali pionýři na brigádách a při úpravě města. Hodně úspěchů zaznamenali i v soutěži o stužku Mladého budovatele a o Rudé hvězdičky.

Velké úspěchy přinášela soboteckým pionýrům každoročně účast v Soutěži tvořivosti mládeže. Nejlépe si zde vedla Lída Filsaková, která se probojovala až do ústředního kola v tanci. V recitaci vynikali Hana Pačková, Jana Kasalická a Břetislav Bryxí, ve hře na hudební nástroje J.Žemlička, ve zpěvu J.Mašková, Z.Kyzyvátová, sestry Hypšmanovy aj.

Velmi oblíbené byly letní prázdninové tábory. Za pomoci SRPS a patronátních závodů byly pořízeny stany, podsady a další bohatý táborový inventář. Putovní tábory mohly být tak nahrazeny stálými v krásných místech naší vlasti. Prvý se konal r.1955 v Drhlenách, další ve Starých Splavech, v Dědovicích u Písku, na Potštejně a v r.1959 ve Sloupu u Nového Boru. O jejich vedení se nejvíce zasloužili Jar.Šťastný, MUDr Jiří Filsak a Fr.Staška i další učitelé a rodiče. Stejně hezké vzpomínky se váží k zimním pobytům na horách v Harrachově, ve Vítkovicích, v Rokytnici n/Jiz. atd.

Všechny tyto úspěchy byly oceněny i orgány ČSM. Několik věducích dostalo Čestný odznak ČSM, M.Košťáková byla r.1959 na pionýrském táboře v Artěku v SSSR, Ant.Janda r.1957 v Bulharsku a další pionýři v mezinárodním táboře v Seči. Za celkovou práci v období příprav na VI. světový festival mládeže a studentstva v Moskvě byla naše skupina mezi 11 nejlepších v republice odměněna ÚV ČSM - pionýři Radko Volf a Hana Vitnerová byli 3.XI.1957 v Praze vyfotografováni jako zástupci skupiny před praporem pionýrské organizace. Roku 1957 při vyhodnocení Roku pionýrské pomoci republice dostali pionýři v Sobotce první stužku OV ČSM na skupinovou vlajku a roku 1959 k 10.výročí založení PO druhou.

Sobotečtí pionýři tak dokazovali, že jsou hodni jména Fráni Šrámka ve svém štítu.

III.

Stále mezi nejlepšími.

V posledních letech se veškerá pionýrská práce rozvíjí podle zásad "Co má znát a umět mladý pionýr". Do pionýrské rodiny přibyli od r.1959 ti nejmladší - Jiskry z prvních a druhých tříd. Vedli je pionýři z nejvyšších tříd a o dobré práci Milady Fetrové a dalších psaly i Pionýrské noviny. Ti nejstarší z IX.tříd se od roku 1961 organizovali ve školní skupině ČSM a po odchodu ze školy se stávali dobrými oddílovými vedoucími /J.Borovičková, Vl.Najmanová, J.Chrpa, V.Drholcová aj./. Na jejich místa ve skupinové radě nastupovali nejmladší - Dáša Machová, Gená Půlpánová, Marcela Ulrichová aj.

Aktivní činnost skupiny neustávala. K dřívějším úkolům přibývaly nové: velmi záslužné dopravní a protipožární hlídky; rozšiřovalo se pionýrské hospodářství a o zvířátka pečovali pionýři i o prázdninách stejně jako o školní zahradu; pomáhalo se i při stavbě školní dílny. Velmi oblíbené byly besedy s vojáky a s účastníky bojů o naši svobodu. Rozšiřovalo se dopisování s pionýry v SSSR a NDR. Oddíly bojovaly o titul Oddíl mladých budovatelů. Velmi oblíbená byla pionýrská expedice Za rudým praporem v roce 1960/61, ve které zvítězil oddíl VIII.A, vedený Josefem Konečným.

Nezapomínalo se ani na sport. Důkazem toho jsou výborné výsledky v lehké atletice, ve stolním tenisu a v šachách, hrála se i kopaná, odbí-

jená, lední hokej a jezdilo se lyžovat. Krásně vyzněla i vystoupení při II. a III. celostátní spartakiádě. Škoda, že ustaly letní tábory. Poslední byly v r.1960 a 1961 na Věžáku, od té doby se děti účastní jen táborů ROH.

Pionýři nezapomínají ani na tradice své skupiny. Každý rok si připomínají narozeniny Fráni Šrámka a stále pečují o jeho hrob. Při celostátních oslavách 15 let založení PO uspořádali besedy, výstavku dokumentů o tradicích skupiny a pro své nástěnné noviny Plamínek zpracovali historii skupiny.

Práci soboteckých pionýrů opět oceňovaly i nadřízené orgány. Kromě mnoha diplomů se v roce 1960 skupina stala držitelkou putovní vlajky německých pionýrů jako nejlepší v okrese. Zároveň dostala na skupinovou vlajku stuhu k 15.výročí osvobození. V roce 1962 se účastnil Z.Fiala setkání s představiteli strany a vlády v Hradci u Opavy a v roce 1964 byli M.Ulrichová a M.Kálal vysláni do Prahy na celostátní oslavy 15 let trvání Pionýrské organizace.

Taková je tedy ve stručnosti historie Pionýrské skupiny Fráni Šrámka při ZDŠ v Sobotce. Za 15 let bylo vykonáno hodně. A i do budoucna se sobotečtí pionýři budou vždy snažit, aby byli mezi nejlepšími, aby dělali čest jménu svého patrona.

Zdeňka Zichová

L i s t o p a d o v é v e ř e j n é z a s e d á n í M N V

18.XI.mělo na pořadu jednání kulturu a osvětu. Předsedkyně školské a kulturní komise MNV Drahomíra Bílková-Kyzivátová uvedla několik kladných stránek činnosti v kulturní Sobotce, např.celoroční práci Recitačního studia Šrámkova domu, vyhledávaného archivu Fráni Šrámka nebo ~~školy~~ musea na Humprechtě, činnost Osvětové besedy v přípravě přednášek Lidové akademie a různých kulturních akcí: Šrámkovy Sobotky, divadelních představení, koncertů, jazykových kroužků angličtiny, francouzštiny a němčiny. Na druhé straně se však s.Bílková-Kyzivátová kriticky dotkla i neblahých zjevů v kulturním životě města. Je to především nedostatečný zájem závodů o vlastní kulturní a osvětové akce, o jejich přípravu a organizaci. V některých případech tomu tak je i u masových organizací a složek. Projevuje se to hlavně v účasti na všech akcích ve městě pořádaných. Ani JZD neprojevuje pochopení. To je nezdavý zjev. Naše město s bohatou kulturní tradicí tak zaostává, akce a podniky jsou nežádoucně pomíjeny a kvalita a účinek těchto akcí je hned v zárodku tlumena postojem těch, pro které jsou určeny. Stejný je i postoj sobotecké mládeže. Na tomto úseku bude tedy potřeba vykonat ještě velký kus práce.

Proto bylo přijato usnesení, že budou opět svoláni vedoucí činitelé závodů a bude na ně apelováno, aby závody spojily síly, schopnosti i finanční prostředky k jednotné kulturní a osvětové činnosti. Věříme, že toto opatření bude účinné a že výsledek bude pro kulturní Sobotku kladný.

Dále se plenární zasedání MNV zabývalo zprávou předsedy zemědělské komise s.Kutka. Ten seznámil poslance MNV a veřejnost s plněním dodávek JZD Nástup v živočišné výrobě a s ukončením sklizně brambor a cukrovky. Jen podzimní orba uvázla, ale provádí se opatření k nápravě.

S.Kutek také referoval o nábore mladých do zemědělství. To bylo i podstatou diskuse občanů na zasedání. Zde bude zapotřebí větší účasti nejen družstevníků, ale i aktivní přesvědčovací práce samotných funkcionářů JZD Nástup, aby záležitost nábore mladých nebyla jen záležitostí školy a lidosprávy.

OM

Přemysl Dolenský: Dvakrát kolem zeměkoule po rovníku (dokončení).

Zato v utkání s Rumunskem jsem dobyl dvou velmi cenných vítězství v běhu na 5000 i 10000 metrů, když jsem porazil oba Rumuny více méně takticky. Oba byli na 10 km podle dřívějších výsledků o více jak dvě minuty lepší než já. V těchto závodech i poté v Bělehradě a v Záhřebu jsem oplatil běchovickou porážku také Zabloudilovi.

Nezapomenutelný byl i zájezd do Švýcarska a Francie, kde jsem dvakrát za sebou zvítězil v běhu na 3000 metrů v Basileji a ve Strasburku.

Ze všech zájezdů jsem si přivážel nezapomenutelné dojmy a vzpomínky na krásy přírody i památek a na prožité příhody s kamarády. Hodně by se dalo vyprávět o Emilovi. Něco popisuje on sám v knize "Emil a Dana Zátokovi vypravují", ale mnohé by ještě každý z nás, kteří jsme s ním závodili, mohl ještě doplnit. Ale to až někdy jindy.

Později, tak jak léta přibývala, nastupovali na naše místa mladí. Je tomu již dávno, co také mne "hodil" otec Jandera do "starého železa". Na mne to však mělo vždy úplně opačný vliv. Pustil jsem se znovu do tréninku a tvrdá příprava mi přinesla ještě jeden cenný úspěch: třetí místo v hlavní kategorii běhu Rudého práva v roce 1955.

Nyní již jen občas zaskočím v divizi za Spartak Mladá Boleslav, ale ti mladší si se mnou nejsou ještě dnes zcela jisti a sem tam se mi ještě povede nějaký ten husarský kousek. Co již nedokážu rychlostí, nahrazuji taktikou. A opravdu to někdy vyjde!

V závěru svých vzpomínek se musím zmínit ještě o něčem, co bude sobotecké jistě zajímat. Že totiž Jenda Špála je nejenom dobrý malíř, ale také výborný běžec. Na druhé celostátní spartakiádě jsme se sešli na startu maratonského běhu z Kladna do Prahy, který se běžel jako Chaloupeckého memoriál. Asi na třicátém kilometru jsem Jendu předbíhal. Chtěl jsem ho vzít do závěsu, ale Jendovi to nešlo. Jaké však bylo mé překvapení, když v Praze na Vypichu za mnou někdo dupe. A on to Jenda Špálů! Měl ještě dost sil, zatímco já mlel z posledního a tak mě slavně porazil. Celý rok jsem pak měl jen jedno přání: aby se Jenda objevil někde na závodech. A Jenda přišel. Přišel si zaběhnout Rudé právo do Stromovky. Tam jsme také slavně zúčtovali.... A jak to už mezi námi sportovci bývá, uzavřeli jsme ten historický boj v kategorii starších hochů stiskem ruky!

Jak dlouho ještě budu běhat? Říkají, že mne budou musež asi "odstřelit". Ale chtěl bych si ještě něco letos zaběhnout, snad Rudé právo. Mám totiž ještě nějaké nevyřízené účty, jako tomu bylo v onom případě s Jendou. A pak, příští rok se běží opět jubilejní, sedmdesátý ročník Běchovic. Jestli to jen trochu půjde, tak bych při tom chtěl být.

Na závěr ještě jedno vysvětlení. Ten nadpis - Dvakrát kolem zeměkoule po rovníku - je pravdivý. Naběhal jsem již hodně přes 80000 km, takže jsem urazil v tom třetím kole kolem zeměkoule velký kus cesty. A doufám, že ho dokončím!

Poznámka redakce: Vzpomínkový článek psal Přemysl Dolenský pro náš Zpravodaj na jaře tohoto roku. Od té doby padlo mnoho jeho "nevyřízených účtů", jak se čtenáři mohli přesvědčit ve zprávách o vítězství Př.Dolenského v kategorii mužů nad 45 let v letošním ročníku běhu Rudého práva i na Běchovicích. - Děkujeme Přemkovi Dolenskému za jeho článek a přejeme mu ještě mnoho vítězných sportovních závodů a slavné dokončení toho třetího kola kolem zeměkoule!

- - -

Na přehlídce naší televizní tvorby v Berlíně v minulých dnech byl s úspěchem promítán film režiséra Václava Kršky "Odcházeti s podzimem", natočený podle povídky Fráni Šrámka "Oklamal".

Když letos vyšel Stříbrný vítr v ruském překladu, navázal Archiv Fráni Šrámka spojení s překladatelkou Elenou Elkindovou a s autorem předmluvy Olegem Malevičem. Ten se ozval zajímavým dopisem, který zde uveřejňujeme:

Drazí přátelé,

jsem opravdu dojat Vaší pozorností a velmi ~~sk~~ jsem Vám vděčen za krásný a pro mne cenný dárek - soubor fotografií Fráni Šrámka a jeho rodného kraje. Tyto fotografie mi připomněly dobu, kdy jsem poprvé - i když jen zdáli - uviděl Sobotku. Bylo to na jaře roku 1962. Společně se skupinou sovětských studentů a aspirantů jsme tehdy uskutečnili pěší putování po Českém ráji. Šli jsme od Trosek ke hradu Kostí a viděli jsme siluetu Humprechtu na pozadí večerní oblohy. Vzpomněl jsem si na slova Karla Čapka, že tvář básníka splývá s tváří jeho rodného kraje.

Ale tvorba Fráni Šrámka upoutala mou pozornost již značně dříve, ještě za studentských let. Zvláště jsem si zamiloval verše z jeho sbírky Splav, poemu Básníkův hrob a veselohru Měsíc nad řekou. Tutto hru jsem přeložil společně s leningradským spisovatelem, básníkem a překladatelem Igorem Vladimírovičem Ivanovem. Byla vydána v roce 1959 v publikačním oddělení Vsesvazové společnosti pro ochranu autorských práv (něco podobného jako Vaše Díla).

Igor Vladimírovič Ivanov zároveň přeložil i Šrámkovu básně Raport ve spolupráci s leningradským básníkem Lvem Saveljevičem Druskinem. Básně byla uveřejněna v časopise Hvězda (č.4/1957). Myslím, že je Vám známo, že Šrámkovy verše byly u nás uveřejněny v knize Poezie jižních a západních Slovanů /Leningrad, Dětgiz, 1955/ a v Antologii české poezie. Společně s Igorem Ivanovem jsme zamýšleli vydat v ruštině velký výbor Šrámkových básní, divadelních her i prózy. Doufám, že Stříbrný vítr je pouze první vlaštkou.

Dovoluji si Vám poslat svůj překlad Šrámkovy básně Jarní poutník. Rád také využiji Vašeho pozvání, až příště navštívím Československo.

Se srdečným pozdravem

Oleg M. Malevič,
kandidát filologických věd

Leningrad 8.XI.1965.

P o z n á v á m e s v ů j k r a j . . .

"Na dně všech věcí milostných je
slza... Ať už o té perle na dně
svého srdce víme nebo nevíme..."

napsal Fráňa Šrámek na jeden sobotecký plakát, v němž se dávalo městečku pod Humprechtem a jeho okolí na vědomí, že páni studenti jsou už zas tady a že hru "Plačící satyr" předvedou - jen jednou...

"V těch slovech jako by byla ukryta celá milostná poezie Šrámkova..." a přednášečka tichým, kultivovaným hlasem i slovem jako magnet přitahuje desítky párů mladých očí. Horní přísálí JKP v Hořicích bylo zcela zaplněno. Přijela i s dvěma recitátory ze Šrámkova studia... To aby to setkání s mladými bylo opravdu cítit v ovzduší... aby bylo slyšet alespoň trochu z toho přizvučení z mnohastrunné poezie velkého básníka....

Oh, není to tak lehké, dotknout se jen jedné struny, aby přesto okamžitě rezonovaly i struny ostatní...

Domov, Šrámkův domov... Přetěžká lokalizace, když léto žhne v lucinách Plakánku stejně jako na píseckých lukách, když měsíc nad Otavou má stejně hladkou či kostrbatou tvář ve stříbrném povivu jako v Pleskotech. Těžko, přetěžko vyhranit to a to místo, když všude, všude

dovede léto lásce přihrávat...

Vypravěčka mluví o Šrámkovi - chlapci v Sobotce, o jeho studentském životě, o anarchistovi, který jezdil do Sobotky a nalézal zde přátele mezi nejprostšími, o čtyřicetiletém mladíku, traticím se mezi soboteckým studentstvem, s nímž měl vždy srdce lehounké, jako když právě v červnu udělal maturitu, studentstvem, které toho v těch dobách tolik pro kulturu udělalo (jen sobotecká prázdninová divadla, při nichž byl Šrámek tak přísným režisérem, dbalým kultury řeči a barvitosti slova)!

"A když jste znala Šrámka osobně a mluvívala jste i s ním" - řekl kdosi, "o čem jste si například vyprávěli?" - "O všem možném, ale ze všeho nejvíce jsme v létě v přírodě poslouchali -- ticho..." "Jak? No, to, že Šrámek vždycky říkal: Poslouchejte --- to ticho... To byste nevěřili, že když člověk dovede tiše sedět a poslouchat i to ticho, či snad právě to ticho, co všechno se dozví..."

"A Šrámek - básník v Sobotce? - Je to celá plejáda básní... od Soboteckého hřbitova, skvostu české poezie, až po ta nejdrobnější kvítka vřesu..."

"A Šrámek v Sobotce pod Humprechtem?" - "Pochovali ho tam 12. července 1952. Prostě, tak jak si přál, blízko bezejmenných padlých z šestašedesáté..."

O mnohém jsme se na tom krásném večeru dověděli, o mnohém, kdysi tak bezprostředně vypravěčkou prožívaném a cítěném, co zaznívá ještě dnes, po letech, jako vzdálený hlas, který vábí z daleka. Musíš znovu naslouchat: o básníkově lásce k Milce, bez níž by jeho plachá povaha těžko bojovala s neúspěchy, které se přirozeně také dostavovaly, o houževnatosti té ženy, již Sobotka tolik vděčí za to, že Šrámkův odkaz je v ní tak moudře ukryt...

O mnohém a mnohém zde bylo s láskou vyprávěno...

Když pak dokumentární film dovolil na závěr být alespoň na chvíli i s živým básníkem na plátně, bylo mi také jako když právě odmaturouji, tak mile, volně, lehce... a jako by na mě také zavanula odkudsi zdáli z červnového podvečera vlna vůně vadnoucích mát čerstvě pokosených luk...

Jen venku nad zahrádami, když jsem vyšel, se klenula čistá průzračná zářijová noc...

A byl jsem rád, že u nás, na Hořicku, kvete v tuto dobu vřes... Šrámkův vřes.

Zdeněk Flejberk

Z A D U Š A N E M P A L O U . . .

Do jičínského Předvoje z 19.XI.1965 napsala šifra -t- velmi pěknou vzpomínku k 20.výročí smrti básníka Dušana Paly, uvedenou jeho básní Trpká. Pozoruhodné je tu např.konstatování, že Dušan Pala byl poglední studentskou obětí nacismu. Závěr vzpomínky však není přesný. Šrámek se s ním neloučil básní "Za Dušanem Palou" v Literárních novinách /tenkrát ještě nevycházely/, nýbrž ve Svobodných novinách 22.XI.1945. Podruhé otištěna na poděkování manželů Palových, jež kondolujícím rozesílali v únoru 1946, knižně vyšla poprvé v Palově sbírce "Krev a popel" jako úvodní básně /1946/. Nebyla však zařazena do Šrámkovy poválečné sbírky "Rány, růže"/1945/, nýbrž až do posmrtné sbírky "Poslední básně"/1953/, již uspořádali Mil.Hrdličková-Šrámková a Dr.Fr.Buriánek. Není však ani v "Básních" Fráni Šrámka, vydaných Československým spisovatelem v edici Odkaz /1954/. Básnickou vlohu Palovu vysoce ocenil i jeho universitní učitel Dr.Albert Pražák v článku "Za Dušanem Palou" v úvodu sbírky "Krev a popel". Jeho předčasného odchodu trpce želel Dr.Josef Knap v doslovu ke sbírce proz "Stromy a kamení"/1947/ pod názvem "Na okraj podobizny Dušana Paly." A možno ještě dodat, že jeho památku uctil i národní umělec Dr.Josef B.Foerster svou elegií pro solové housle "Za Dušanem Palou" /1945/ a "Dvěma zpěvy pro solový hlas a klavír" na slova Dušana Paly /1946/.

-fb-

Rožďalovice měly již v 16. věku arciknihtlačitele Melantricha, Jičín se pyšní od počátku minulého století královským krajským kněhtlačitelem Kastránkem. Historie Sobotecké tiskárny je sice nejmladší, ale neméně slavná. Byla založena v květnu 1913 pod firmou Čepelák a spol. Dokladem je reklamní plakát v archivu města Sobotky. Další nám prozrazuje Sobotecký věstník. R. 1919 jej tiskl od č. 10 Čepelák a Barton, r. 1920 od č. 8 sám Čepelák, r. 1924 od č. 4 Čepelák a Lažan, od č. 6/1938 až do č. 9/1942 Leopold Lažan sám. Karel Čepelák přišel do Sobotky z Mladé Boleslavi a mnozí se na něho pamatují jako na nadšeného svičitele zdejšího Sokola. Tiskař Leopold Lažan žije ještě v naší dobré paměti.

Byl rodem Moravan. Narodil se 8. XI. 1885 v Oslavanech u Brna. A tak vzpomínáme dnes jeho nedožitých osmdesátin. Zemřel 2. VIII. 1958 v Sobotce, kde jest i pochován. Tiskárna byla nejdříve v přízemí Jarošova domu č. 328 (nyní sklárny Bohemia), od podzimu 1939 v Lažanově domě č. 446 u nádraží v prostorném suterénu.

Sobotecký impresor Lažan byl muž vysoké, robusní postavy, širokého úsměvu a dobrácké povahy. Jeho pracovní elán byl obdivuhodný, trpělivost bezmezná (tak dlouho si s věcí hrál, až to bylo to pravé). Snad nikdy se nezlobil, býval však nerad, když se do milovaného řemesla pletl "tiskařský šotek". Když se tak někdy přece stalo, říkal s bohorovným klidem: "Inu, tiskové chyby jsou ty, které najde až laskavý čtenář..."

A žádné práce se nebál. Roku 1939 mu navrhli Dr. Kafka a odb. učitel Holý vydávání menších literárních prací autorů, kteří by se vzdali honoráře. Bez dlouhých lizací myšlenky a záraje /EČR/. Utlé se-ly v ní v nákladu 300 jejich obálka, gra-zová výzdoba byla pr-na tom měl Dr. Kafka, lel i Mistr V. Špála a z D. Bousova. V letech šlo 5 básnických sbí-práce a jedna sborová dují: 1939: Jan Mach: Český ráj, Jar. Podob-Jan Boudyš: Zvěstová-Studnice s okovem, mán z učitelského ži-leté přestávce 1948: úsvitu, na paměť 100. Knížečky decentně vy-autory do literárního vděčné na to vzpomí-v Rovensku básník Jar. a posílal po nás tiskaři i ilustrátoru srdečné pozdravy.

kteří by se vzdali ho-úvah přikročil k rea-ložil Edici Českého šitky sbírek vycháze-až 500 výtisků, ale fická úprava a obra-votřídni. Lvi podíl jednou se na ní podí-odb. učitel Fr. Chlábek 1939 - 1948 v ní vy-rek, jedna prozaická recitace, jak násle-Ženy, 1940: Jar. Sulc: ský: Nezvěstný čas, ní, 1941: Al. Havel: 1942: týž: Stezka, ro-vota, a po několika-Fr. Roubal: Sklizen výročí zrušení roboty. pravené uváděly mladé světa. Ještě r. 1960 nal při naší návštěvě Podobský /1895 -1962/

Pěkně upraveny vycházely z jeho officíny i regionální tisky, z nichž jmenujeme alespon: Píckův Husitský kostelíček na Křížánku a jeho zkáza /1931/, Soukalovy Sobotecké písničky /Duchonovo rozšířené vydání z r. 1936/, Dufkových 50 let zpět /SSS 1937/, Vlachovo O soboteckém hodináři Prokšovi /1941/, a Stuchlíkovy Písničky domova /1941/. Na některých se při grafické úpravě plně uplatnila dovedná ruka řed. Jos. Fejřara.

Hodně udělal i pro turistickou propagači Sobotecka. U něho se tisk-la Turistická mapka Baumhaierova: Okolí Sobotky v Českém ráji, jeho nákladem vyšla v několika vydáních Burešova brožura o hradu Kostí /též v německém překladu/, vytiskl a svým nákladem vydal i mou Procházku včerejší a dnešní Sobotkou /1937/, z jeho imprese vyšel i leták Sobot-

ka v Českém ráji /1939/, o němž psal denní tisk, že slouží městu ke cti i propagaci. Roku 1941 vydal též pěkné pohlednice ze Sobotecka podle fotografií Burešových, Hoškových a Samšínkových, zde tištěn i obrázek, jenž sloužil jako vstupenka do Humprechtu /1942/.

Kvalita jeho práce i jeho dobrý přítel spisovatel Jar.Šulc, který působil dlouhá léta na Ostravsku a Opavsku, mu dali doporučení, že tiskl i pro tyto kraje. Tak pro edici Pásmo v Opavě tiskl Šulcovu povídku Návrat /1935/, od téhož autora novelu Příběh poštmistra Dluhoše /1937/ a Martínkovu Píseň o domovině /1937/. Pro edici Valašsko v Přerově Kalusovu Romanci o smrti /1935/ a téhož autora Vzpomínky I.a II. /1936 a 1937/. Sličnou úpravu dal též dalším knížkám pro Opavsko : Šulcovým básničkám Od Pradědu k Lysé hoře /1936/ a společně vydaným básnickým prozám Jar.Šulce, Jos.Kudělky a Mir.Špačka: Úděl a odkaz /1938/. Kouzelné barevné lineoryty byly dílem Jos.Kudělky a uměleckého citění tiskaře Lažana.

Měl jsem s Leopoldem Lažanem co dělat hezkou řádku let - jako poradatel Soboteckého věstníku v letech 1932 - 1942, jako redaktor Budujeme /1949 - 1951/ i jako autor (tiskl jsem u něho několik příruček - Slohové celky... a Příležitostné proslovy /1930 - 1931/ a knížek - například Vyznání milosti /1941/, na němž si dal velmi záležet, a památník Básník mezi námi /1947/). Dělal jsem korekturu téměř všech publikací u něho tištěných a vycházeli jsme spolu vždy velmi dobře.

Když byla sobotecká tiskárna zrušena, byl Lažan krátce zaměstnán na soboteckém komunále, později v Severočeských tiskárnách v Mnichově Hradišti. A tam jsem jej zastihl v práci naposled. Bylo to roku 1952, kdy sázel pro MNV v Sobotce Šrámkovo úmrtní oznámení a připravoval do tisku i pozvánku na Vzpomínkový večer k poctě našeho národního umělce Fráni Šrámků. Pracoval na nich starostlivě nejen jako upřímný ctitel Šrámkův - kolik plakátů jenom vytiskl pro divadelní večery básníkem režirované! - ale i proto, že svědomitá práce byla mu nutností a radostí - smyslem jeho života. Proto na tohoto muže práce, který v kulturním životě Sobotecka tolik znamenal, ještě dnes rád vzpomínám...

-fb-

Valné sedění Vlastenecko-dobročinné sdružené obce Baráčníků

pro Sobotku a okolí se konalo 21.listopadu 1965 v sále hotelu Pošta. Sešlo se zde na 70 členů i hosté z Dolního Bousova, Řepova a Března. V.župu Baráčníků zastupoval organizační rychtář s.Slavík. Úvodem sedění přednesla děvčata ze sobotecké školy několik básní a písní a teta Vogelová připomněla přítomným rok 1848 a tehdejší soboteckou národní gardu. Potom následovaly zprávy jednotlivých funkcionářů o činnosti obce. S potěšením byla přijata zpráva syndika o přírůstku členstva. Vždyť jen sama panmaminka teta Bůvová získala 12 nových členů. Dobře pracovalo i celé konšelstvo, které se scházelo pravidelně měsíčně za průměrné účasti 26 konšelů. Na každém konšelském sedění byla přednesena kulturní vložka, kterou připravovali L.Vogelová, M.Taucová a MUDr Josef Boudyš. Bylo odpracováno též mnoho brigádnických hodin v zemědělství, členové se podíleli na organizování Šrámkovy Sobotky a zúčastnili se i několika zájezdů. Nejhezčí z nich byly na slávnost odhalení májky v Ledcích a na oslavy 60 let trvání V.župy.

V rozpravě pozdravili valné sedění zástupci přítomných barácnických obcí a představitelé soboteckých spolků a organizací. Zvláště příznivě bylo přijato vystoupení předsedy MV KSČ s.L.Korbela, který ocenil velkou práci Baráčníků pro město a přislíbil zlepšení spolupráce s MV KSČ. Dobrou práci obce v rámci župy vyzvedl s.Slavík.

Další práce obce Baráčníků se bude řídit vstřícným plánem V.župy a zaměří se na upevnění spolupráce s NF, na pomoc národnímu hospodářství a na činnost kulturní, národopisnou a vzdělávací.

Do čela nově zvoleného konšelstva byli opět postaveni ing.V.Truhlář a St.Mrskoš.

K.B.

OBJEVY DOSUD NEZNÁMÝCH STARÝCH SÍDLIŠŤ V OKOLÍ SOBOTKY.

Ještě dnes lze poměrně často přijít na pozůstatky lidské činnosti z dob vzdálených bez nadsázky i tisíce let. Ze Sobotecka je známa celá škála nálezů, které mají jedinou vadu - jsou ojedinělé a bez náleзовých okolností. Proto jsou v literatuře v podstatě známy jen dvě opevněné polohy (v současné době zkoumané hradiště Porán a dále nebákovský Hrádek ve výkopech učitele Severy). A neopevněná sídliště zemědělského charakteru? Až na jedinou výjimku (sídlíště za dvorem Semtiny) jsou z tohoto koutu Českého ráje v literatuře zcela neznámá.

Upozornil bych na polohu ležící na jihovýchodním svahu v polovině vzdálenosti mezi Sobotkou a Nepřívěcí. Po orbě tu bývá patrně na ploše asi dvou až tří hektarů asi 13 tmavých skvrn nepravidelných elipsoidních tvarů o délce 2 - 8 metrů, které vznikly rozkladem organických látek, od nichž se probarvila půda. V okolí bývala zpravidla nadzemní kúlová obydlí. Ta ovšem lze určit pouze archeologickým výzkumem. Na celé ploše sídlíště lze nalézt zlomky keramiky, bronzovou strusku a i jiné projevy existence pravěkého sídlíště.

Podle morfologie střepů (výzdoba svazků paprscitých čar, ornamentace tzv. vlčích zubů, tvarů okrajů aj.) možno klást celý pravěký objekt do staršího období archeologické kultury lidu popelnicových polí, do tzv. doby lužické, kterou lze datovat do konce 2. a počátku 1. tisíciletí před naším letopočtem. V téže době byla centrem kraje hradiště v Prachovských skalách, na Porání a pod Mužským. Ojedinělé nálezy z této doby pocházejí ze Stéblovic, Rakova, Nebákovského Hrádku, Oseku a Sobotky. Není bez zajímavosti, že na protilehlém svahu, kde se vyskytuje pozoruhodné množství lomového kamene, jsem našel slovanské střepy z doby hradištní. Mezi zlomky je nejdůležitější část misky zdobené vpichy, která nepatří k hojně používané keramice a liší se od běžných hrncovitých tvarů zdobených typickou slovanskou vlnkou.

Další sídliště je rozloženo severozápadně od Horního Bousova. Zde již není tak evidentní situace jako na předcházející lokalitě. Dle častého výskytu nádob se žlábků možno osadu označit jako mladolužickou. Častý výskyt štípané industrie jaspisu, achátu i pazourku podporuje domněnku o prospektorském charakteru sídlíště.

Z pole kdysi položeného mezi rybníky a dodnes zvaného "Na šancích" při okraji Dolního Bousova oznamuje August Sedláček pouze jakési kamenní a staré peníze, dnes už nezvěstné. Pro počátky Dolního Bousova jsou důležité na tomto místě nalezené zlomky z nádob, které mají převážně výzdobu vodorovných linií. Tato výzdoba ukazuje na pozdně hradištní stáří. Další zlomky (např. z pokliček) jsou již charakteristické pro časně středověkou keramiku. Zcela zvláštním nálezem je patinovaný proužek bronzů s rýhou, jehož pravěký původ je nezaručený, ale nelze ho též vyvrátit.

Dolní Bousov je v písemných pramenech poprvé uváděn roku 1330 v souvislosti s vladykou "Busso de Bussov", jak je v originále. Ctibor z Bousovce, který v letech 1317 - 1323 loupil zboží Voka z Rotštejna, pocházel patrně z dnešního Horního Bousova, jenž se do XV. století nazýval Bousovec; teprve tehdy byly osady rozlišeny podle polohy: Bousov Dolní a Bousov Horní. Je tedy možno na základě archeologických pramenů posunout existenci Dolního Bousova již do XII. - XIII. století.

Každý sebemenší nález v rukou odborníka může pomoci v dalším poznávání Sobotecka z hlediska archeologických aspektů, a proto je téměř občanskou povinností ohlásit každý eventuální nález na MNV nebo ho odevzdat muzeu.

Jiří Waldhauser,
Prehistorický ústav Brno

Prosíme, abyste omluvili opožděnou expedici listopadového čísla Zpravodaje. Byla zaviněna technickou závadou v tiskárně.

Rok 1875

Rok tento opět úroda slabá, jako v suchém roce 1874 byla. Toliko ovsy, že byly delší, daly více slámy. Jetele nebyly takřka žádné, poněvadž v minulém roce do kořene vyschly. Nouze o píci pro dobytek byla veliká, takže semusela ustavičně tráva v obilí trhat. Předě žněmi panovala opět veliká sucha a parna, která měla za následek zakrnění všeho rostlinstva. Teprv dne 20.července odpoledne spustil se prudký liják, který na srázných polích mnohých škod nadělal. V čas žitných žní panovaly časté přepršky, takže mnohé žito přes týden leželo a vzrostlo. Dne 24.července v sobotu přšelo ale tak silně celý den, že málokdo takový déšť pamatuje. Naše rybníky i oba obecní byly takřka vyschlé a za tento jediný den se všechny čtyři naplnily, až i konečně voda do bahen utíkala. Ostatní obilí, obzvláště oves, se dobře sklídilo, an bylo počasí velmi příznivé. Brambory daly výtěžek uspokojivý. Řepa cukrovka - sklizen' prostřední. Zelí bylo špatné. Řípa (dumlíky) prostřední. Len raný špatný, pozdní výborný. Od 10.října nastaly silné deště, takže takřka celý týden přšelo. Seti se v ten čas nemohlo, i v přívurce se to mazalo.

Následkem častých dešťů zpozdila se setba ozimá, takže jsme ještě v měsíci listopadu silí žito. Dne 8.listopadu v noci zuřila silná vichřice v celých Čechách a i za hranicemi. V královské Praze tato vichřice mnohých škod nadělala. Mnoho oken bylo rozbito, mnoho komínů sházeno, ba i mnohé střechy plechové byly odnešeny i s krovem. Dle časopisů padlo i několik lidských životů tomuto rozkácenému živlu za obět. V naší vesnici byly chvála Bohu škody pranepatrné. Tu a tam nějaká taška, šindel neb došek byly se střechy shozeny. Dne 10.listopadu večer přihnala se černá děsná mračna od západu. Blesky se křižovaly a hrom mocně burácel. Přitom se spustil tak prudký liják, který se průtrži mračen podobal, takže všecka pole v malé chvíli vypadala jak jedno jezero. Ačkoliv déšť jen asi deset minut trval, přece nadělal velikých škod na polích. I kde pole byla na mírném svahu, přece to dost ornice odplavilo. Bouře tato přešla na šířku celé Čechy. Povstala na západě na hranicích sasko-bavorských, táhla přes Prahu na Trutnov do Pruska. Blesk na této cestě své ve dvou místech zapálil a dvě osoby usmrtil. Tak pozdní silnou bouři nikdo z žijících nepamatuje.

Do polovice listopadu panovaly časté deště, načež na půdu velmi rozředěnou, rozbahněnou, napadnul sníh, který také ležeti zůstal. Ku konci listopadu a na začátku prosince napadlo sněhu zvýši 3/4 lokte. Panujou obavy, aby obilí ozimé nevyhynulo.

Tolik alespoň uveřejňujeme z hospodářských zápisků Václava Ječného, které jsou zájemcům k dispozici v Městském archivu v Sobotce.

P o u s t e v n i c e v Lažanských lomech

V roce 1918 byla otištěna v jednom kalendáři povídka Bohumila Boušky "Poustevnice v Lažanských lomech". Její originál je uložen na Sychrevě ve sbírkách J.Scheybala.

Základem povídky je romantický příběh lásky syna hradního pána a prosté dívky, který zkončí tragicky a dívka se stane poustevnící. Autor si příběh značně volně upravil snad podle Mikovcova Popisu českých hradů, snad podle Pekařovy Knihy o Kostí, snad použil i vyprávění starých lidí z okolí.

Historickým podkladem vyprávění je skutečnost, že si syn kosteckého pána vzal za manželku měšťanskou dceru. Když toto nerovné manželství bylo zrušeno, zemřel Jan Adam Netolický poměrně mlád (po nepořádném životě) r.1769. Autor se nedržel historických pramenů, šlo mu o

zajímavý námět. (Ves Proseč zanikla dávno před koupí kosteckého panství Václavem K. Netolickým, Semtinská lípa byla v pol. XVIII. století malým stromkem atd).

V lažanských lomech, které kdysi náležely lomařům Havlíkovým, se opravdu nachází ve skále vytesaný reliéf, který Bouška pokládá za podobu poustevnice. Ve skutečnosti jde o reliéf "Víry", jenž vytesal některý lamačský dělník asi podle obrázku. Stejný námět vytesal sochař Max na hrobě F. Z. Römische na Malé Skále (tento pomník je dosud zachovalý, nepoškozený).

Nabízejí se nám otázky: Měl lamač v lažanských lomech obrázek Maxovy "Víry"? Znal Bouška pověst podle pramenů (Pekař, Mikovec aj.), nebo si ji vykonstruoval podle vyprávění lidí při svých toulkách krajem? Opírala se pověst o skutečný pobyt nějaké poustevnice v lažanských lomech? Snad by pomohl původ pověsti blíže osvětlit prof. Jaroslav Mencl, autor knihy "Pověsti jičínského kraje", nebo známý národopisec Josef Scheybal.

-jě-

Poznámky: Autor povídky Bohumil Bouška byl řídícím učitelem v Troškovicích a loni uplynulo sto let od jeho narození /narozen 4. dubna 1864/.

Fotografický otisk kalendářového vydání této povídky si opatřil pro své přátele Dr. Karel Samšínák.

Staronová píseň

Sobotecký písňový repertoár byl v poslední době značně ustrnulý. Cítili jsme to dobře při seděních na Syrovandě. A tak nám pomohl pan ředitel Štraka, účastník letošní Šrámkovy Sobotky. Přepracoval starý text pouťové písničky o vraždě ve Veselici, o které jsme psali v říjnovém čísle Zpravodaje, na notu známé písničky "Na hranicích města německého". Text doplnil vtipnými náčrtky, které by se měly ve stylu jarmarečních zpěváků při zpěvu ukazovat. Alespon začátek písničky pro srovnání s původním textem:

Ach, pro boha, krajanové,
slyšte věci podivné,
mládenci, panny spanilé,
jenž znáte lásku věrně;
na soboteckém okrese,
co jest v pravdě stalo,
v tomto běžícím roku,
skutečně vykonalo.

U nás na okrese soboteckém
stalo se to všechno opravdu,
osmnáctset a šedesát devět
došlo k tomu zlému případu.
Ach, pro boha, milí krajanové,
slyšte věci tuze podivné,
zvláště vy, co láskou jen hoříte,
mládenci a dívky spanilé.

Těšíme se už, jak si tu svižnou, ale sáhodlouhou písničku zanotujeme a že si jí její autor s chutí zazpívá s námi.

S.

Z E S O B O T K Y

aneb co psal Jičínský obzor roč. I, číslo 24 - 17. X. 1880.

...pak máme též zde mladičkový spolek "Lípa", jenž má za účel vysazování stromů okrašlovati město Sobotku. Spolek tento při velkém odporu některých jednotlivců, kteří viděli v založení nového spolku zhoubu města, hlavně přičiněním pánů Španihela a taj. Šolce v život vstoupil a zvoliv sobě p. soudce Exleho starostou, založil pěkný park u města vedle silnice jičínské, ve kterém k nemalé okrase města stojí krásný pomník zbudovaný přičiněním studentstva zdejšího rodáku soboteckému, básníku V. Šolcovi. Návrh k parku zhotovil pan Hanč, hraběcí zahradník v Humprechtě, a při práci v parku přispěli velice p. Lustig,

obchodník, a pan taj. Šolc, jak svými praktickými radami, tak i tím, že stále osobně při práci dozor vedli. Od zařízení parku však spolek "Lípa" o šobě věděti nedal, a protože přáli bychom si v zájmu města, aby alespon výbor častěji se scházel a o tom rozmlouval, co kde a jak v městě okrášlit by se dalo, a vůbec jest věcí výboru, aby v občanstvu stále udržoval zájem pro spolek ten, aby občanstvo na jsoucnost spolku nezapomínalo, nýbrž stále jeho působení před očima mělo, a aby nyní již konaly se přípravy k tomu, co z jara podniknouti se má, jestli již nenastala lhostejnost v občanstvu ku spolku, a tot první krok k jeho záhubě. Upozorujeme slavný spolek "Lípa" a zároveň slavné městské zastupitelství na hnusné a nezdravé krámy masné nalézající se hned vedle kostela, tedy v místě, kudy nejvíce lidí chodí, polykající výpary ze všech výkalů tam se nalézajících. Prozatím dosti, podruhé více, a snad, bude-li třeba, i podrobněji.

-fb-

L i t e r á r n í z e S o b o t e c k a

- Antonín Kučera píše v Kulturní tvorbě č.46/65 v článku Amigos a poezie o tom, jak Šrámkovy verše otvírají i jinak těžko přístupná srdce mladých lidí.
- Podmínky IV.ročníku literární soutěže Šrámkovy Sobotky otiskuje 1. číslo Zpravodaje STMP okresu Jičín 1965. Dále je zde uvedeno složení okresní soutěžní komise STMP a organizační pokyny.
- V časopise Školství a kultura č.19/65 je uveřejněn článek o průběhu letošního mezinárodního prázdninového soustředění učitelů - výtvarníků v Sobotce.
- O IX.Šrámkově Sobotce v souvislosti s úpadkem řečnického umění u nás se zminuje Dr.Jaroslav Holman v Literárních novinách č.46/65.
- Jiskra Orlicka oznamuje 19.X., že v Ústí n/Orl. vystoupili recitátorky Milan Frieda a Dagmar Sedláčková s pásmem veršů z díla Fráni Šrámka, nazvaným Stříbrný vítr.
- Obsáhlé recenze televizního filmu Václava Kršky Odcházeti s podzimem podle povídky Fráni Šrámka Oklamal uveřejnily Mladá fronta 2.XI., Lidová demokracie 9.XI., Rudé právo, Pochoden a Práce 6.XI., Předvoj a Literární noviny č.45/65 atd.
- Vědecká studie Dr.Karla Samšínaka "Nové druhy rodu Diamesoglyphus /Acari/ z Angoly" vyšla anglicky v portugalském Lisabonu r.1965.
- Dějiny a současnost č.11/65 se zminují o sbírkách, které do Náprstkova musea v Praze přivezl z Bolívie Dr.Václav Šolc.
- Rudé právo, Mladá fronta a další listy píší 1.XI. o letošních Běchovicích, kde zvítězil v kategorii mužů nad 45 let náš Př.Dolenský.
- V Pochodni 11.XI.vyšel obsáhlý článek Jiřího Zejbrdlíka "Jak děláme biograf" o práci s filmem v Libošovicích. Tentýž list uveřejnil 21. XI.článek o činnosti vzpěračského oddílu TJ Sokol v Libuni.
- V listopadových číslech jičínského Předvoje najdeme články Evy Seemannové o práci recitačních souborů a přípravě na STMP, dva články o Dušanu Palovi a jeho básni Trpká, nekrolog J.Š.Kubína, podmínky IV.ročníku literární soutěže Šrámkovy Sobotky, zprávy o besedě s mladými poslanci NV v Markvarticích, o stavbě hasičské zbrojnice ve Kdanicích, o průběhu Lidové akademie na Samšíně, informace o sklizni řepy na Sobotce, o sportovním dění v Sobotce a na Mladějově, o vystoupení RSŠD v Sobotce atd.
- Výborným zlepšovacím návrhem pěti techniků, mezi nimiž je i Soboťák stavitel Jaroslav Hortlík, vedoucí projektant Armabetonu, sníží se náklady při výstavbě naší dosud největší 800 megawattové elektrárny v Počeradech o 45 milionů Kčs. Zlepšovacím návrh se týká nového řešení zahřívání pásovou dopravou místo hlubinného zásobníku uhlí. Zprávu přináší listopadové číslo časopisu Náš beton. S.

D o s o b o t e c k é k n i h o v n y

Břetislav Štorm: Základy péče o stavební památky. /Státní ústav památkové péče Praha 1965, 97 str., fotograf.přílohy/. Drobné, ale závažné dílko jednoho z předních našich památkářů, vydané po smrti autorově. Je sice určeno památkářům, měl by je ale studovat každý, kdo má nějaký vztah ke stavebnictví, neboť "péče o památky architektury není souborem estetických předsudků, ani plodem doktrinářského purismu, který ze suché teorie vyvozuje neživotné a nelidské důsledky... ale každý pokyn lze dobře odvodit z praxe a každá zkušenost stála příliš mnoho, aby mohla být prezírána". Knižka obsahuje dokonalý přehled technologie stavebnictví i tzv.přidružené výroby a obsahuje velmi cenné postřehy a hodnocení i moderních pracovních postupů.

Štormovou láskou byla Kost. Proto se v knížce setkáváme s tímto hradem na několika místech textu i na obrazových přílohách. A procházíme-li obnovenými kosteckými sály, poznáváme nejlépe, co všechno Štorm znal a jak své znalosti dovedl využít většinou s použitím minimálních finančních nákladů. Škoda, že nás tak brzo opustil. S.

Z knihy Disertace pražské university /vydala Universita Karlova v Praze 1965, 2 svazky, 479 + 229 stran/ se dovídáme, kdo z našich krajanů ukončil studia na filosofické, přírodovědecké a pedagogické fakultě KU v letech 1882 - 1953 doktorátem a jaké bylo téma jeho disertační práce. Ze Sobotky to byli Dr.Bohuslav Raymann /1886/, Dr.Josef Knobloch /1927/, Dr.Karel Samšínák a Dr.Václav Šolc /1949/ a prom. hist.Vladimír Ruda /1953/, z "pražských" Sobotáků Dr.Helena Pečová a Dr.Svatava Šolcová, z Plhova Dr.František Kraus /1919/ a z Dlouhé Lhoty Dr.Jindřich Tauber /1929/. Dr.Bohuslav Raymann byl jako universitní učitel oponentem u 33 disertačních prací. Konečně se k našemu kraji vztahují i témata některých disertačních prací: tak Vilém Závada a Bedřich Vencovský se zabývali Václavem Šolcem, Miloslava Frydrychová Fránou Šrámkem, Vítězslav Ržounek Fr.V.Jeřábkem.; historická témata z našeho kraje si zvolili František Forst, Zdeněk Kalista, Josef Kočí, Vladimír Ruda, Vlasta Dvořáková, Věra Šádová a další; národopisná Josef Scheybal a Jiřina Svobodová; místní jména prostudoval Jaromír Spal, geologii se věnoval Josef Soukup atd.

Tato cenná publikace bude užitečnou pomůckou pro všechny, kdo se chtějí věnovat hlubšímu poznání našeho kraje, neboť doplňuje bibliografie tištěných prací. K.B.

Miloslav Bureš: Špalíček z jasanu /NLD Praha 1965, 200 str./. V této vzpomínkové knížce najdeme i několik stránek věnovaných malíři Františku Kavánovi, který později žil a zemřel v Libuni.

Adolf Hoffmeister: Čas se nevrací /ČS Praha 1965, 344 str., fotograf.přílohy/. Ve svých vzpomínkách se známý spisovatel a malíř zmiňuje i o Fránovi Šrámkovi a Josefu Hakenovi.

Norbert Frýd: Prales /ČS Praha 1965, edice Žatva, 1.vydání/. Tato stať měla mít název - Sobotka v "Pralese", protože František Zelinka, jeden ze čtyř hrdinů poslední románové práce spisovatele Norberta Frýda, je Soboták, jak se dovídáme z knihy, líčící divokou krásu mexické přírody a dobrodružství čtyřčlenné výpravy hledající archeologické památky aztécké kultury v pralese Anaité. Soboták, který se k Sobotce hlásí po celou dobu pobytu v Pralese, aby konfrontoval divokost přírody, způsob života domorodců, ale i život výpravy a její nevšední zážitky s klidem a tichem venkovského města, po němž zatouží, jež je mu milou vidinou, vyvolanou věcmi, které tu zůstaly a které lákají k návratu, aby dokumentovaly starou pravdu, že všude je dobře, ale doma nejlépe.

85 let Štěpána Svobody. Jistě ho znáte. Stálý úsměv na tváři, vždy dobrá nálada, zájem o všechno kolem a myšlenkami ve službě zákazníkům. Kostecký rodák, po vyučení se vrátil ze zkušené do Sobotky, jejímž občanem je již přes šedesát let. Bystrý obchodník se vzorným přístupem k lidem se v něm nezapře ani dnes, když vítá návštěvníky v kiosku pod Humprechtem, kam během turistické sezóny denně dochází. Je snad nejstarším aktivním prodávčem v republice. Letos oslavil diamantovou svatbu a na svůj svátek se dožije 85 let. Hosté Humprechta ho mají rádi. A my také! A proto ještě hodně, hodně let ve zdraví, pane Svobodo!
S.B.

Sobotečtí jubilanti: 8.XII.oslaví 75.narozeniny Marie Klac-
ková a 23.XII.stejně jubileum Antonie Bednářová ze Sobotky.

Dokončení studií: 29.listopadu se konala v Praze
slavnostní promoce absolventky divadelní fakulty
AMU Tamary Kafkové ze Sobotky! Mnoho úspěchů!

Sňatky: 13.XI.uzavřeli na MNV v Sobotce sňatek Miroslav
Kunst a Marie Folprechtová z Markvartic. - 27.XI.byli od-
dání na Karlštětě Ladislav Novák s Alenou Balgarovou z
Mladějova. - 4.XII.se konal na MNV v Sobotce sňatek Jaro-
slava Janatky a Tamary Kološové ze Sobotky. - 28.XII.budou
tamtéž oddáni Václav Fišer a Eliška Machová z Rovně.

Úmrtí:13.XI.zemřel Antonín Pohnán ze Sobotky ve vě-
ku 72 let. 14.XI.zemřela Božena Pelcová z Dobšic ve
věku 60 let. 15.XI.zemřeli František Svoboda z Rako-
va ve věku 80 let a Barbora Javůrková z Rakova ve
věku 70 let.17.XI.zemřeli Jaroslav Ševců z Rovně ve
věku 68 let a Růžena Heršálková z Markvartic ve věku
72 let. 19.XI.zemřeli Miloslav Najman z Rovně ve vě-
ku 36 let a Ludmila Kopecká v Jablonci n/N.ve věku
81 let. 20.XI.zemřel Josef Kotátko ze Kdanic 59 let.

Kam v současné době posíláme Zpravodaj Šrámkovy Sobotky?

Sobotka	218	Hořice v P.	6	Brno	3
Praha	116	Bakov n/Jiz.	5	Děčín	3
Jičín	21	Dolní Bousov	5	Klatovy	3
Ml.Boleslav	20	Jablonec n/N.	5	Litoměřice	3
Liberec	18	Cvikov	4	Mn.Hradiště	3
Hr.Králové	12	Dobšice	4	Rakov	3
Turnov	12	Olomouc	4	Stan.Lhota	3
Mladějov	9	Trutnov	4	Vesec	3
		Ústí n/L.	4		

Po 2 výtiscích: Čálovice, Hlinsko v Č., Horní Bousov, Chru-
dim, Jihlava, Jilemnice, Kopidlno, Levice, Ledec n/Sáz.,
Libošovice, Louny, Malechovice, Mrkvojedy, Nepřívěc, Nym-
burk, Pilínkov u Liberce, Písek, Rovensko p/Tr., Rytířova
Lhota, Spyšová, Železnice.
Po 1 výtisku do dalších 123 obcí a měst.

N E Z A P O M E Ň T E NA ANKETU A NA PŘEDPLATNÉ /viz str.2/

Zpravodaj Šrámkovy Sobotky. Řídí redakční rada, grafická výzdoba
Dr.Alois Kafka. Adresa: Zpravodaj ŠS, Osvětová beseda v Sobotce.
Rozmnožuje: Středočeské tiskárny n.p., provoz 208 Mladá Boleslav.
Povoleno OŠK ONV Jičín číslo N-04 - 51636. Vychází nepravidelně,
cca jednou měsíčně. Uzávěrka tohoto čísla byla 27.listopadu 1965